

Sorsele Kommun

Serviceplan

Serviceplan för Sorsele kommun 2019-2024

Innehåll

I.	Inledning	2
II.	Bakgrund	2
III.	Service	2
IV.	Begrepp och definitioner	4
V.	Serviceorter	4
VI.	Syfte och mål	7
VII.	Åtgärder	8
VIII.	Kommunens interna arbete	9
IX.	Planering, genomförande och utvärdering	10

Inledning

Den lokala serviceplanens syfte är att öka engagemang, förståelse och kunskap kring service och attraktivitet som en del av Sorsele kommuns hållbara arbete med näringslivs- och landsbygdsutveckling. Syftet med planen är även att servicetillgängligheten vägs in i kommunens långsiktiga och strategiska planering så som i Sorsele Kommuns översiktsplan men även i fördjupande översiktsplaner för serviceorterna.. Planen kan även nyttjas som ett verktyg för att öka handlingsberedskapen i servicefrågor och vara handledande i stödinsatser. Denna serviceplan är kopplad till det regionala serviceprogrammet för Västerbottens län, kommunens översiktsplan, kommunens bredbandsstrategi.

I serviceplanen finns kommunens serviceorter, servicenoder, servicepunkter beskrivna samt vilken servicenivå som dessa bör omfatta i kommersiell service och kommun service.

Bakgrund

En försämrad servicetillgång för kommunmedborgare och för näringslivet i kommunen påverkar de lokala förutsättningarna för tillväxt. Framtida behov och utmaningar på framförallt landsbygden kommer att kräva fortsatta insatser inom serviceområdet bl.a. genom olika insatser för att stärka butiker och drivmedelsstationer med strategisk betydelse för varuförsörjningen.

Tillgänglighet till service är viktigt för att ta tillvara tillväxtpotentialen i hela länet. För att säkerställa tillväxt på landsbygden är det viktigt att det finns strategier för både offentlig och kommersiell service. Det är även viktigt att hitta modeller för samverkan mellan olika serviceslag för att skapa attraktiva boendemiljöer och nya möjligheter till jobb. En annan viktig förutsättning för en fungerande service är att det finns en väl genomtänkt infrastruktur (kollektivtrafik, varutransport, bredband) som underlättar kommun-medborgarnas liv och som ger möjlighet att kombinera boende och jobb.

Regionalt serviceprogram för Västerbotten, 2014-2020

Det övergripande målet med länets regionala serviceprogram är att skapa förutsättningar för människor och företag att bo och verka i alla delar av länet genom att främja en tillfredsställande servicenivå utifrån realistiska förutsättningar och inom rimliga avstånd. Programmet ligger till grund för hantering av stöd för kommersiell service. Det regionala serviceprogrammet har kopplingar till andra program för regional tillväxt.

Kommunerna är viktiga aktörer för servicefrågorna dels genom att de är huvudmän för flera servicefunktioner, att de arbetar med näringslivsutveckling och dels genom deras ansvar för den fysiska planeringen i den egna kommunen.

Service

Offentlig service delas in i statlig, regional och kommunal service. Serviceplanen ska belysa och ta hänsyn till sambandet mellan offentlig, kommersiell och ideell service.

Statlig service

Den statliga servicen omfattas av bland annat tillgång till polis, försäkringskassa, arbetsförmedling samt statliga myndigheter och verk som exempelvis Länsstyrelsen, Tillväxtverket, Skattemyndigheten Trafikverket m.fl.

Regional service

Det regionala utvecklingsansvaret i Västerbottens län har Region Västerbotten. De arbetar med fokusområden som regional utvecklingsplanering, näringsliv och företagande, turism (Västerbottensturism), energi, miljö och klimat, kompetensförsörjning och utbildning, transport-infrastruktur och kommunikationer, IT-infrastruktur och tillämpningar (IT Västerbotten), förnyelse av samhällsservice, internationellt engagemang och EU-arbete samt regional kulturutveckling.

Länsstyrelsen i Västerbotten verkar som en regional del av den svenska statsförvaltningen. Myndigheten har uppdraget att verka för att nationella mål får genomslag i länet, att samordna olika samhällsintressen, och att följa och till regeringen rapportera tillståndet i länet. Länsstyrelsens uppgifter omfattar bland annat regional tillväxt, landsbygdsfrågor, samhällsplanering, natur- och miljövärd, klimat- och energifrågor och krisberedskap.

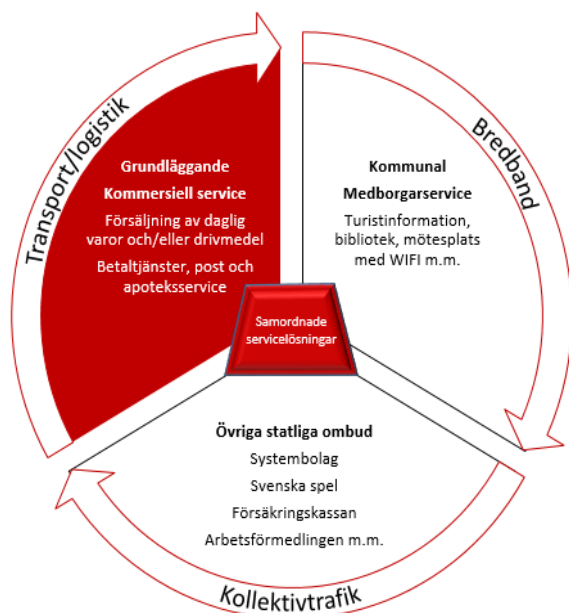
Kommunal service

I den kommunala servicen ingår många verksamheter som både är obligatoriska och frivilliga. Det vi vanligtvis tänker på när vi menar kommunal service är tillgång till skola/förskola, äldreomsorg, bibliotek, räddningstjänst, bostads-, bygg- och fastighetsärenden, planärenden, vatten och avlopp, avfall och återvinning, miljö och hälsoskyddsärenden, energiförsörjning, bredband, service till näringslivet, kultur och fritid.

Kommersiell service

Utgångspunkten i denna plan är hur kommunen strategiskt ska säkerställa hur man ska ombesörja **grundläggande kommersiell service** på landsbygden samt annan viss offentlig service som lämpligen kan samordnas med kommersiell service. Exempel på offentlig service som i huvudsak ger kommersiella aktörer fler ben att stå på kan vara kommunal medborgarinformation. Se figur.

För att främja utvecklingen på landsbygden behövs planer för både offentlig- och kommersiell service, service som är viktig för att skapa attraktiva boendemiljöer och nya möjligheter till jobb. Det är också helt avgörande att det finns en bra infrastruktur (vägar, bredband via fiber och mobil uppkoppling) på landsbygden för att servicen ska kunna fungera för både boende och företag.

Grundläggande kommersiell service

Enligt utredningen SOU 2015:35, Service i glesbygd, utgör grundläggande kommersiell service försäljningen av dagligvaror och drivmedel, post- och apoteksservice samt betaltjänster.

Postservice: ta emot, transportera och dela eller lämna ut brev och paket, försäljning av frimärken och andra postartiklar samt utlämning av körkort.

Apoteksservice: försäljning av receptfria läkemedel och andra apoteksvaror samt utlämning av receptbelagda läkemedel.

Grundläggande betaltjänster: betalningsförmedling, uttag av kontanter samt hantering av dagskassar för näringsidkare och ideella föreningar.

Begrepp och definitioner

Begrepp kan ses som verktyg för att förstå verkligheten. Det finns flera olika sätt att använda begrepp på och det sätt som väljs har betydelse för hur sammanhang beskrivs. Här presenteras och förklaras kort några av de begrepp som används i denna plan.

När det gäller Förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service gäller att stöd får lämnas i områden där servicen är gles. Stöd kan lämnas för att det i glesbygd och landsbygd ska kunna upprätthållas en försörjning med dagligvaror och drivmedel som är tillfredsställande med hänsyn till geografiska och befolkningsmässiga förhållanden.

- Glesbygd:** stora sammanhängande områden med gles bebyggelse och långa avstånd till större orter, sysselsättning och service.
- Landsbygd:** områden med liknande förhållanden som i glesbygd men med kortare avstånd till större orter och service
- Centralort:** kommunens huvudort.
- Tätort:** en ort med minst 200 invånare i samlad bebyggelse med normalt högst 200 m mellan husen (SCB).
- Serviceort:** en ort som politiker har pekat ut som serviceort för den offentliga och kommersiella servicen tillgängligheten
- Servicepunkt:** Vid en servicepunkt ska kommunen ansvara för att förutsättningar skapas så att grundläggande kommersiell service finns tillgänglig och kan samordnas med viss offentlig service. Servicepunkten ska vara den naturliga mötesplatsen i byn.

Servicepunkter kan inrättas i bygdegårdar eller hos handlaren i byn som är tillgängliga för allmänheten. De kan innehålla dator med uppkoppling, café, kontant-service, betaltjänster, samhällsinformation, datorer. På så sätt kan byns behov av samlingsplats tillgodoses även

Serviceorter

SORSELE

Kommunens centralort ligger i sydost och har en befolkning på ca. 1200 personer. Här finns flera verksamheter med inriktning mot bland annat förädling av skogsråvara, elektronik, smide och bilstindustri. Centralorten utgör ett regionalt centrum där många viktiga funktioner finns för service, socialt liv, handel, sjukvård och utbildning. Centralorten har två idrottsplatser, elljusspår och omfattande skidspår och ledsystem för längdskidåkning vintertid. Nalovardos friluftsområde med skidanläggning och naturreservat ligger inte längre bort än 15 minuter med bil.

Ena delen av samhället ligger på en ö mitt i Vindelälven och har många naturnära och attraktiva markområden som samtidigt erbjuder stor närhet till en kombination av närhet till natur, friluftsliv och god service. I Sorsele finns kommunens största tillgång till hyreslägenheter där störst efterfrågan finns på mindre lägenheter. Samhället har två huvudsakliga industriområden i norr och söder där möjlighet för byggnation finns vid behov.

Jordbruksmark som primärt ska användas för jordbruk finns framförallt norr om samhället i anslutning till Sorselegårdsområdet och i söder vid infarten efter väg E45.

Utvecklingsområden:

Kommunen vill i sin planering framförallt se möjligheterna för utveckling av bebyggelse i anslutning till goda utemiljöer som samtidigt erbjuder en hög nivå av service och närhet till viktiga samhällsfunktioner.

AMMARNÄS

Ammarnäs är en fjällby belägen i kommunens nordvästra del i mitten av Vindelfjällens naturreservat. Här finns ca. 200 invånare. De två mest framträdande näringarna är besöksnäring och rennäring. Området har ett rikt kulturarv av både nybyggarhistoria och samisk historia. I byn bedrivs också forskning vid Vindelfjällens forskningsstation. Byn har ett aktivt föreningsliv med flera föreningar som har arrangemang över hela året.

Närheten till Vindelfjällen gör att intresset är stort för bland annat skoteråkning, skidåkning, vandring, ridning och fiske. Detta i kombination med viktiga riksintressen för friluftsliv, obrutna fjäll, rennäring, naturvård och kulturmiljöer ställer särskilda krav på en samordnad och hållbar utveckling. Vid infarten efter väg 363 finns industrimark med möjlighet till utveckling utifrån behov. Värdefull mark för jordbruk finns framförallt i anslutning till raningarna kring Vindelån och Tjulåns daltaland. I Ammarnäs finns kommunens starkaste utveckling av fritidshus med en hög efterfrågan på attraktiv mark. Detta gör också att utvecklingen på fastighetspriser överlag skiljer sig från kommunen i övrigt.

Utvecklingsområden:

Kommunen ser positivt på serviceutvecklingen med en servicepunkt och vill arbeta för att tillgodose de behov av byggande som finns utifrån byns förutsättningar.

BLATTNICKSELE

Blattnicksele ligger på båda sidor av Vindelälven, 2,5 mil nedströms Sorsele och har en befolkning på ca. 220 personer. Här finns mataffär, obemannad bensinmack, campingplats, fritidsanläggningar som tennisbana, elljusspår och hockeyrink. Det finns även goda kommunikationsmöjligheter med inlandsbanan och väg E45 och 363 som går genom byn.

I Blattnicksele finns ett aktivt föreningsliv och aktivitetshus med gym och samlingslokaler. Planerad mark för industri finns i anslutning till orten där möjlighet till olika industriella verksamheter finns. Under senare år har det påbörjats ett generationsskifte, med många inflyttande yngre och barnfamiljer. Framför allt finns en efterfrågan på fristående hus med god tillgång till garage och förrådsbyggnader/uthus.

Utvecklingsområden:

Kommunen vill utveckla bebyggelsen utifrån byns förutsättningar och befolkning. Planeringen ska utifrån efterfrågan syfta till att skapa ett område med en servicepunkt, stark bykänsla, närhet till rekreation och kort pendlingsavstånd till centralorten

GARGNÄS

By med ca 150 innevånare som ligger i kommunens södra del utmed Gargån, inte långt ifrån mynningen till Vindelälven. Landskapskaraktären präglas av natursköna omgivningar och i princip hela byn omges av vatten. Byn har en mycket aktiv byaförening med aktivitetshus och biosalong i egen regi. Närheten till Gargån, Vindelälven och sjöar ger bra förutsättningar för fiske. Här finns en mathandel och även kommunens enda flygplats och industri för bland annat trävaror, liksom turistverksamhet med inriktning på bland annat hundspansaktiviteter. Industrimark finns utpekad i byns utkanter med möjlighet till etablering av lokaler. I byn finns mindre områden av jordbruksmark som bör prioriteras för jordbruk. Gargnäs har en stark påverkan från närheten till grannkommunerna och möjligheten till pendling.

Utvecklingsområden:

Kommunens planering ska utgå ifrån att möta de behov som kan uppstå utifrån områdets kontext. Här finns goda möjligheter att utveckla bebyggelse för särskilda behov och intressen från exempelvis servicepunkt, besöksnäring, god tillgång till rekreation och fristående byggnader.

Syfte och mål

Serviceplanen ska leda till ett ökat engagemang, förståelse och kunskap kring service som en del av kommunens arbete med näringslivs- och landsbygdsutveckling. Vilket bland annat medför att servicens funktioner konkret vägs in i kommunernas långsiktiga och strategiska planering. Planen ska även vara ett verktyg för att öka handlingsberedskapen i servicefrågor.

Övergripande mål

Serviceplanen ska vara såväl ett verktyg för kommunen som för andra myndigheter, organisationer och företag i syfte att samla resurser och insatser mot det gemensamma målet – en god servicenivå i länet. Målet är att kvinnor och män, oavsett etnicitet och ålder, ska ha likvärdig tillgång till dagligvaror och drivmedel. Planen ska vara ett styrande dokument i syfte att samla resurser och insatser för att uppnå detta mål om en god servicetillgänglighet i länet samt vara vägledande för användandet av stödet till kommersiell service.

Mål för kommunen

Sorsele kommun ska säkerställa att hela kommunen, speciellt gles- och landsbygd, har tillgång till god service inom rimliga avstånd. Målsättningen är att servicenivån ska bidra till att fler människor kan bo kvar och verka i kommunen, att den skapar attraktiva boende- och näringslivsmiljöer med möjlighet att starta upp och driva företag. Vidare att fler människor och verksamheter flyttar in men också attraherar fler att besöka vår kommun.

Delmål

- Säkerställa att nödvändig service finns i utpekade serviceorter.
- Utveckla serviceorterna Sorsele, Ammarnäs, Blattnicksele, och Gargnäs med omland/omnejd

Åtgärder

För att uppnå en god servicenivå i hela landet finns olika ekonomiska stöd till i första hand dagligvaru-butiker och bensinstationer i gles- och landsbygder. Stöd kan lämnas för att det i glesbygd och landsbygd skall kunna upprätthållas en försörjning med dagligvaror och drivmedel som är tillfredsställande med hänsyn till geografiska och befolkningsmässiga förhållanden.

Kunskap om stöd

Länsstyrelsen i Västerbotten handlägger ansökningarna om stöd samt bedömer vad som är prioriterat för att nå målen med landsbygdsprogrammet och målen för din regions utveckling.

1. Kommunen deltar vid utbildningstillfällen men även arrangerar utbildningstillfällen tillsammans med Länsstyrelsen i Västerbotten för att säkerställa att kunskapen om det statliga stödet för kommersiell service för glesa områden är god i kommunen.
2. Det är viktigt att säkerställa att kommunen ombesörjer att den vägledning som finns på kommunens hemsida angående hur och var man söker stöd är uppdaterad och korrekt.
3. Viktigt att antagen kommersiell serviceplan med hemsändningsregler delges alla servicegivare i kommunen.

Ansvar för åtgärd Näringslivsutveckling

Finansiering av åtgärd Näringslivsutveckling

Handläggning och stöd för hemsändningsbidrag

Syftet med hemsändningsbidraget är att trygga varuförsörjningen i kommunens gles- och landsbygd. Bidraget gäller för livsmedelsbutiker på landsbygden, det vill säga utanför Sorsele tätort. Kommunen kan bidra ekonomiskt till hemsändning av dagligvaror. Hemsändning gäller fast boende i glesbygd.

Ansvar för åtgärd Näringslivsutveckling

Finansiering av åtgärd Näringslivsutveckling och Region Västerbotten

Servicepunkt

Kommunen budgeterar årligen för uppdragsersättningar för lokala servicepunkter.

- a. Information om sevärdheter och turistiska attraktioner
- b. Föreningsinformation- mötesplats café sittning
- c. Kommuninformation
- d. Tillhandahållandet av Internetuppkoppling för åtkomst av kommunala och/eller även statliga och privata tjänster på nätet för boende och besökande. Hjälpa ovana datoranvändare vid sökning av tjänster.
- e. Utveckling av mötesplats vars syfte är att stärka den sociala samvaron på orten.
- f. Packning och iordningställande av matvarupaket till hemtjänsten för deras brukare.

Kommuner erhåller broschyrställ, anslagstavla, digitalskärm

Butikens står för 2 m² golvyta, upplåta anslagstavla till ortens föreningar, bekosta internet uppkoppling och gratis tillgång till Wi-Fi, datorstöd för besökare.

Ansvar för åtgärd Näringslivsutveckling

Finansiering av åtgärd Näringsliv i samarbete med Länsstyrelsen

Kommunens interna arbete

Att löpande kartlägga och inventera behov ger kommunen en bra utgångspunkt för att arbeta både förebyggande och innovativt för att säkerställa att servicen på landsbygden både utvecklas och säkerställs.

Åtgärd	Aktivitet	Ansvar för åtgärd	Finansiering
Integrera servicefrågor i översiktsplan	Vid revideringen av kommunens översiktsplan ska servicefrågorna beaktas så att det skapas ett långsiktigt säkerställande av en fungerande kommersiell och offentlig service.	Samhällsbyggnadsavd	Samhällsbyggnadsavd
Utveckla samordning av varudistribution	Utifrån uppkomna behov arbeta med samordning av varudistributionen mellan de olika aktörerna (servicegivare, transportörer, kommunen, ...)	Näringslivsutv i samarbete med ekonomikontoret	Kommunkontoret
Utveckla serviceorter och servicepunkter	Kommunen skall löpande följa upp förutsättningar för att bevara och utveckla den kommersiella servicen i landsbygden finns på serviceorter och på de lokala servicepunkterna.	Näringslivsutv	Kommunkontoret Bygdemedel
Dialog och samråd mellan kommunens förtroendevalda och tjänstemän och medborgare, föreningar och företag som är verksamma på landsbygden.	Kartlägga servicebehoven i landsbygden. Utvärdera verksamheter på berörda serviceorter och servicepunkter. Dialoger med lokala utvecklingsgrupper i landsbygdsområdena bör även det ske löpande och årligen ska servicegivare i kommunen bjudas in till kommunkontoret för dialog.	Byaforum Dialogmetoden Kommunkontoret	Kommunkontoret Bygdemedel

Planering, genomförande och utvärdering

Ansvar och kostnader

Sorsele Kommun med kommunchefen med näringslivskontoret ansvarar att inom sitt ansvarsområde vidta åtgärder i planen och att budgetera för de kostnader som åtgärderna medför.

Årlig sammanfattning och redovisning

Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för att årligen följa upp och utvärdera genomförda åtgärder.

Revidering

Näringslivskontoret ansvarar för att planen revideras varje mandatperiod.

Serviceplanens framtagande

Sorsele Kommun har i översiktsplansarbetet tagit upp servicefrågor – näringslivsfrågor kopplat till Ammarnäs, Blattnicksele samt Sorsele och Gargnäs.

Fritid- och kultur, turismenheten har jobbat med planen genom Västerbottens Länsstyrelse utvecklingsprogram samt region Västerbotten samt genom samverkan med Skellefteå regionen i samverkansgruppen och information genom byaforum.

Sorsele Kommun

2019 -06- 12